

O GLAGOLSKIM OBLICIMA U ENGLESKOM JEZIKU

Izvorni znanstveni članak. Primljen 25. 3. 1993.

UDK 802.0-25

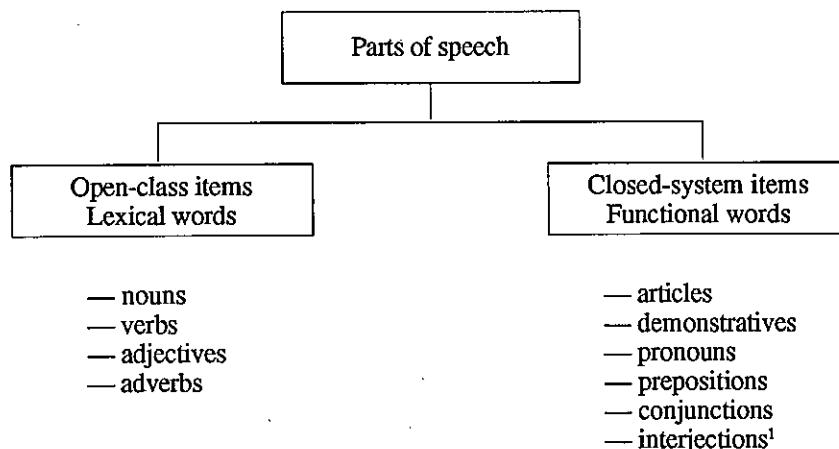
U radu su dijagramima i tablicama prikazani glagolski oblici u engleskom jeziku. Polazeći od dualnosti funkcija glagola (podjele na glavne i pomoćne) i analizirajući njihove osnovne oblike, autorica uviđa didaktičke probleme koji proizlaze iz korištenja tradicionalnih pojмova *tense* i *time* u engleskom jeziku.

Umjesto tradicionalne vremenske podjele na prošlost, sadašnjost i budućnost, koristeći se izrazima prošlost, sadašnjost i modalnost (koja pokriva sva tri pojma tradicionalne podjele, pri čemu se budućnost smatra samo jednim od modalnih oblika), te uključivanjem infinitiva kao posebnog oblika, predlaže se obrazac prezentiranja glagolskih oblika.

Umjesto izraza *tense* predlaže se korištenje izraza *stajalište govornika* (ili pisca) u odnosu prema radnji koja može biti 'simple', 'progressive', 'perfective', 'perfect progressive', 'passive', 'progressive passive', 'perfect passive' i 'perfect progressive passive'.

Takve podjele omogućuju izradu dijagrama i tablica glagolskih oblika u engleskom jeziku. Tablice u koje su uvrštena pravila tvorbe za svaku grupu i naznačena osnovna značenja svake grupe pokazale su se studentima korisnim za razumijevanje glagolskih oblika u engleskom jeziku.

U nastavi jezika vrlo korisnim polazištem smatramo poznatu Wilkinsonovu izreku: »*Without grammar very little can be conveyed, without vocabulary nothing can be conveyed.*« (1972). U ovom radu govorit ćemo o gramatici. Cijela se priča o gramatici može svesti na posebna poglavlja o vrstama riječi ('parts of speech') u engleskom jeziku.

¹ Pomoćni glagoli se mogu svrstati u ovu skupinu.

Funkcionalne riječi ('functional words', 'closed-system items') brojčano pokrivaju više od 40% teksta (a prema nekim analizama i do 50% teksta u jeziku stuke), a čine približno 5% ukupnoga broja riječi.²

Svaka vrsta riječi kao posebno poglavlje ima svoju posebnu priču dio koje se može pročitati u dobrom rječnicima, posebno kad je riječ o 'open-class items'. Gramatike su također nezaobilazne, ali često prosječnom korisniku, koji nije lingvistički obrazovan, nerazumljive.

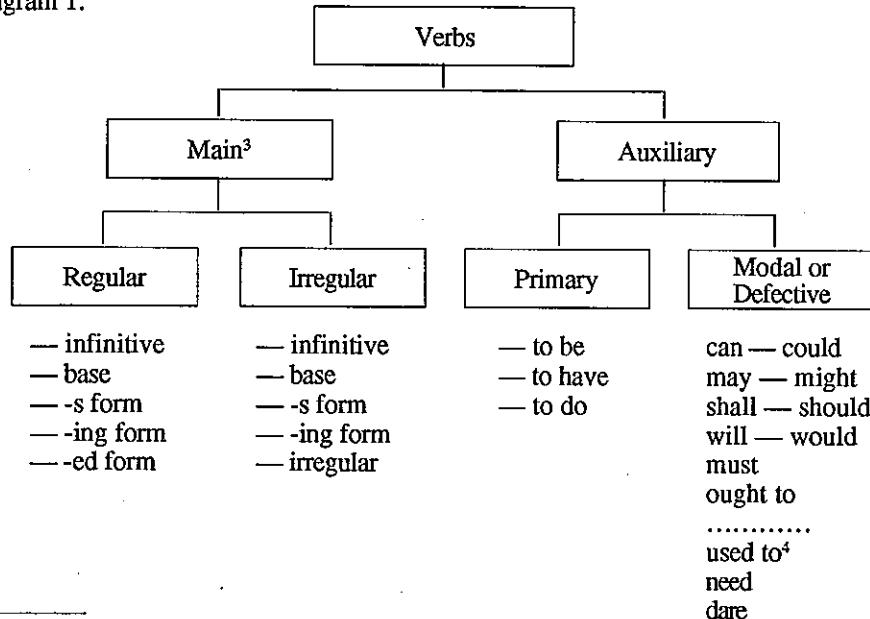
Poseban problem s kojim se suočavaju osobe koje uče engleski kao strani jezik jest poglavlje o glagolima, osobito njihovim složenim oblicima. Njihovu tvorbu i značenje potrebno je shvatiti i usvojiti učenjem jezika da bi se ispravno razumjelo značenje glagolskog izraza.

Model koji ćemo ovdje izložiti daje sustavan pregled oblika i upotrebe glagola i njihovih oblika u engleskom jeziku. Najprije je potrebno objasniti kategorizaciju glagola u engleskom jeziku, što omogućuje isticanje njihovih svojstava i sustavnu podjelu osnovnih i složenih oblika.

Glagoli

Glagoli se dijele na glavne glagole ('main verbs') i pomoćne glagole ('auxiliary verbs'). Kao što prikazuje dijagram 1, glavni glagoli se mogu pojaviti u najviše pet (pravilni), odnosno šest (neki nepravilni) jednostavnih oblika.

Dijagram 1.

² Gačić, M., *Istraživanje leksike...*, str. 131—2.

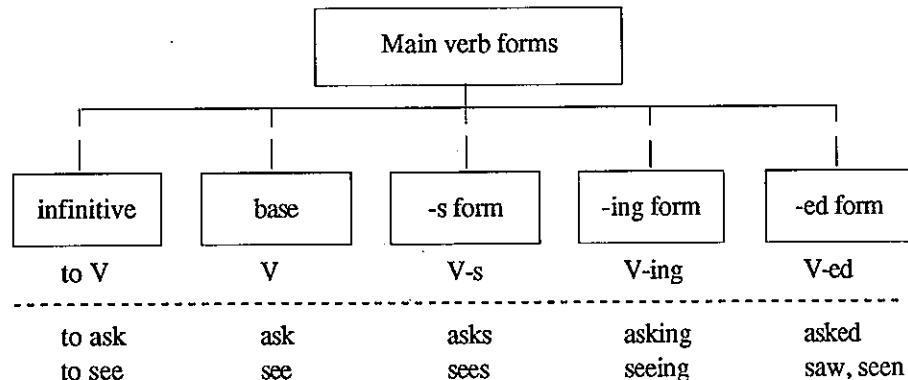
³ Kao posebnu grupu glagola u engleskom jeziku možemo izdvojiti grupu složenih glagola koje preciznije možemo nazvati glagoli s prilozima ili prijedlozima (phrasal and prepositional verbs). Ta grupa glagola donekle mijenja značenje osnovnoga glagolskog elementa dodavanjem jednog ili više priloga ili prijedloga, pa njihovo značenje treba posebno provjeriti u rječniku. (Tako: *carry* značiti nositi, a *carry out* izvršiti). Više o upotrebici Gačić, M. *English Grammar...*, str. 33—4.

⁴ Ovi glagoli mogu se koristiti i kao modalni i kao puni. 'Used to' se koristi samo u prošlom obliku a 'dare' je rijedak u AmE.

Glavni glagoli

Sljedeći dijagram prikazuje nam oblike glavnih glagola i primjere (za pravilne i nepravilne glagole).

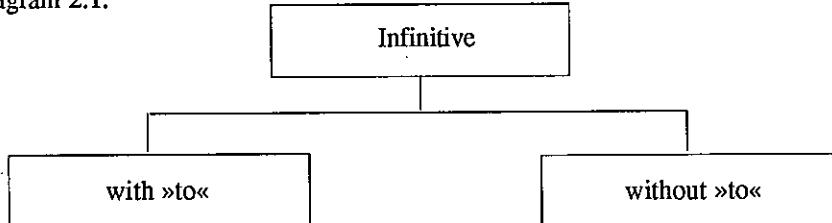
Dijagram 2.

Nakon toga je potrebno objasniti upotrebu svakog oblika zasebno, a odmah ističemo da i '-ed' i '-ing' mogu imati i druge (ne samo glagolske) funkcije u rečenici. (Vidjeti dijagrame 2.4. i 2.5.)

U dijagramu 2.1. sažeto ćemo prikazati upotrebu infinitiva.

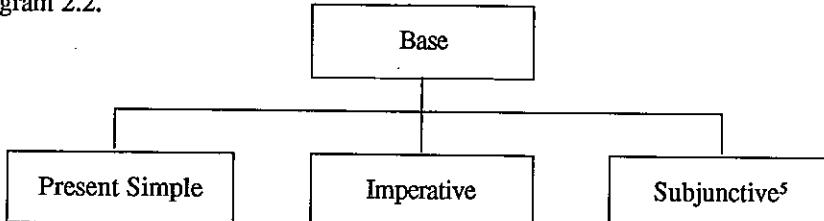
Dijagram 2.1.

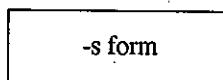
- a. with verbs *to be*, *to have* and *use*
You are to go now (obligation)
  - b. with verbs *begin*, *come*, *continue*, *decide*, *forget*, *like*, *love*, *want*, *ask*, *try*, *hesitate*, *learn*, *remember*, *help*, *intend*, *think*, *believe*
They helped us to push the car.
  - c. after *too* + adjective
You are too young to join them.
  - d. after *for* + noun/pronoun
It's too soon for me to come.
- a. with modal verbs
I can speak English.
  - b. with verbs *see*, *watch*, *hear*, *know*, *let*, *make*, *feel*
I saw him pick it up.
  - c. with *had better*, *had rather*, *rather than*, *sooner than* *would rather*
You had better tell him that you have lost your passport.

Dijagram 2.2. sažeto nam prikazuje korištenje glagolske osnove, a sljedeći dijagram funkcije ostalih glagolskih oblika.

Dijagram 2.2.

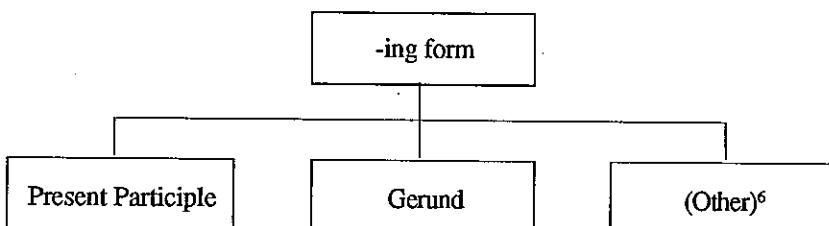
Dijagram 2.3.

Upotrebljava se samo u 3. licu jednine jednostavnog prezenta (*present simple*).
He/she/it/the man knows all about it.

Dijagram 2.4.

Sažeto se upotreba '-ing oblika' može prikazati ovako:

- a. as a progressive aspect:
They were shouting.

*Walking is very
healthful.*

*The story
was
very amusing.*

- b. as an -ing participle clause:
*Shouting loudly, they
entered the building.*

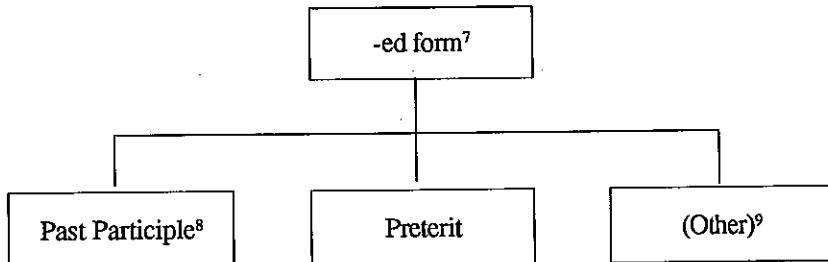
⁵ *Subjunctive* se uvodi na naprednim stupnjevima učenja jer nije jako učestao u engleskom jeziku.

⁶ Na -ing završavaju pridjevi (*interesting*) i imenice (*evening*), vlastita imena (*Irving*), prijedlozi (*according to* i *during*), zamjenice (*anything* i *something*). Na primjer:

Nekiput isti oblik može imati više funkcija i značenja, kao na primjer *accounting* u značenju 'računovodstvo', 'vođenje računa'; 'objašnjenje' ili 'obuhvaćajući' kao u sljedećem primjeru: '*Accounting for 13.3 percent of the total, the 1.7 million arrests for driving under the influence was the highest for any offense.*'

Dijagram 2.5.

Grafički možemo upotrebu '-ed oblika' prikazati na ovaj način:

(pravilni i nepravilni)

- a. perfective aspect:
We have seen him.
- b. passive
He was seen there.
- c. participle clauses
Called yesterday, he could not arrive sooner.

(pravilni i nepravilni)

- a. regular:
He asked us.
- b. irregular:
He came yesterday.

An accused person was standing there.

Pomoćni glagoli

Pomoćni glagoli mogu se prikazati dijagramima za prave pomoćne i modalne pomoćne glagole.

⁷ Po formalnom kriteriju u '-ed oblike' svrstani su svi oblici koji završavaju na '-ed' jer ih nelinguisti na početku učenja po formalnim obilježjima percipiraju kao takve. Vježbom na dovoljnom broju primjera vrlo ih brzo nauče razlikovati. Po funkcionalnom kriteriju su u '-ed oblike' svrstani preterit i particip prošli nepravilnih glagola. Takva raščlanba omogućuje studentima globalnije percipiranje jezičnih obilježja.

⁸ Past participle javlja se u još dva oblika:

Perfect participle (active)

Tvorba: having + past participle

having seen

having visited

Having visited the hospital, they went to see their library.

Radnja izražena participom perfekta završena je prije no što počne druga radnja.

Perfect participle passive (past)

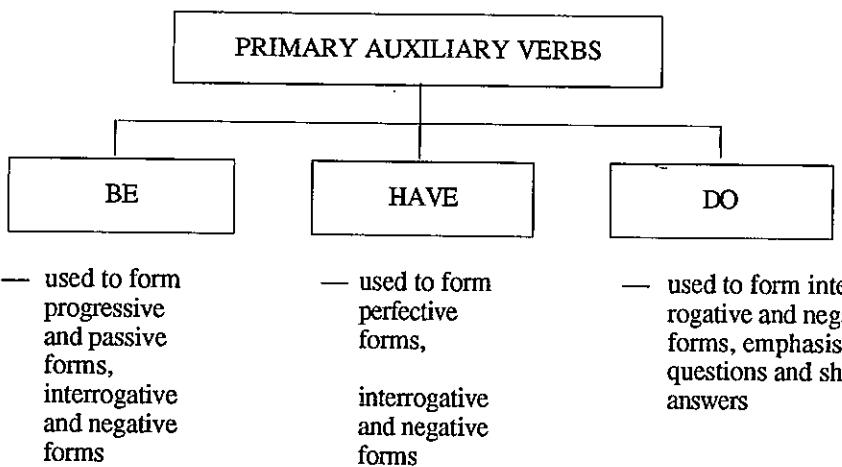
Tvorba: having been + past participle.

Passivni particip perfekta koristi se kad treba naglasiti da se radnja koju izražava particip dogodila prije radnje koju izražava sljedeći glagol.

Having been warned about the explosion, the inhabitants left their houses.

⁹ Na nastavak '-ed' završavaju imenice (*The accused was not present.*), broj (*hundred*), pridjevi (*inherited*), prilozi (*indeed*), glagoli (*need*).

Dijagram 3.

Osnovna značenja modalnih glagola mogu se prikazati na sljedeći način:

Dijagram 4.

MIGHT	dopuštenje ¹⁰ (neg. zabrana)
MAY	mogućnost ¹¹
COULD	sposobnost
CAN	(stečena ili naučena)
SHOULD	obveza (moralna) koju je moguće izbjegći
OUGHT TO	dužnost, vjerojatnost
WOULD	htijenje, predviđanje
WILL	objektivna budućnost
SHALL	subjektivna budućnost (dozvola, sugestija)
MUST	neizbjegna obveza (neg. zabrana); nužnost

¹⁰ Permission (neg. 'prohibition') glagoli koji se mogu koristiti s tim značenjima:
 (not) be allowed to
 (not) be permitted to
 be forbidden to
 be prohibited
 be not to
 neg. imperativ.

¹¹ Glagoli koji se mogu koristiti za zamjenu:
 be (un)able to
 be (in)capable of
 manage to
 succeed in.

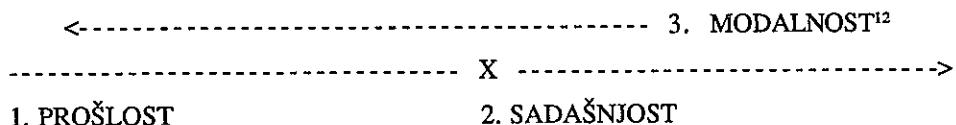
Prikazani oblici koriste se za tvorbu različitih glagolskih kombinacija kojima se izražavaju različiti stavovi govornika prema radnji i vremenu njezina odvijanja.

Kombinacije glagola

U pravilnost paradigme glagolskih oblika zabunu unosi način na koji su se do sada u engleskom jeziku razlikovali pojmovi *time* i *tense*. Od Zandwoorta koji navodi da engleska gramatička terminologija ima posebnu riječ, *tense*, da označi dva glagolska oblika ('past' i 'present') i jednak broj glagolskih skupina ('perfect' i 'future'), kojima je glavna funkcija da označe vrijeme (*time*) u kojem se radnja događa, tri glagolska vremena ('past', 'present' i 'future') nazivaju se po vremenskoj sferi koju obično izražavaju.

Citava paradigma može se značajno pojednostaviti ako se na pojam vremena (*time*) gleda tako da se podijeli na:

Dijagram 5.

Iz ovoga je vidljivo da se neki glagolski oblici odnose na prošlost, neki na sadašnjost, a neki su modalni, što znači da se mogu odnositi i na sadašnjost i na prošlost i na budućnost (futur je samo jedan od modalnih glagolskih oblika) i da mogu biti ostvarljivi i neostvarljivi ovisno o značenju modalnog glagola i kombinaciji glagola.

Drugi važan faktor je ako se umjesto izraza *tense* uvede pojam gledišta govornika ili pisca (*point of view*) koji radnju, stanje ili zbivanje može doživljavati ili izražavati kao: 'simple', 'progressive', 'perfective', 'perfect progressive', 'passive', 'progressive passive', 'perfect passive' ili 'perfect progressive passive'.

Oblici u kojima se javljaju glagoli mogu biti: jednostavni i složeni. Jednostavne oblike glagola naveli smo kad smo govorili o karakteristikama punih i pomoćnih glagola, a složeni oblici javljaju se u kombinacijama od više glagola (jedan ili više pomoćnih glagola + ili osnova / ili particip sadašnji / ili particip prošli).

Osnovne kombinacije glagolskih oblika sa stajališta govornika ili njegova doživljaja radnje jesu:

- *jednostavna* (simple) — ne nužno oblikom već značenjem. Označava događanje ili mogućnost događanja neke radnje ili postojanja nekog stanja.
- *progresivna* (progressive) označava istovremenost ili trajnost neke radnje.
- *perfektivna* (perfective) označava da se na radnju gleda kao na nešto o čemu se imao iskustvo, barem kroz rezultate i posljedice.
- *perfektivno progresivna* (perfect progressive) označava trajnost radnje do određenog trenutka. Naglašava se nesvršenost i emocionalna obojenost.

¹² Nomenklatura iz dijagrama 5. omogućuje da se sastavi tablica glagolskih oblika koja te oblike obuhvaća bez izuzetaka. Korisnici se vrlo brzo naviknu da je tzv. 'buduće vrijeme' samo jedan od modalnih oblika. Mnogi modalni oblici su i u općem jeziku i u jeziku struke puno češći od 'budućeg vremena'. Dakako da u nastavnom procesu nastavnik posebno spomene 'buduće vrijeme', no ovdje ne možemo izložiti tu problematiku u cjelini. Vidjeti Gačić, M., *English Grammar...*

— *pasivna* (passive) označava da subjekt nije vršitelj radnje, već da trpi radnju. Neprelazni glagoli (glagoli koji nemaju objekt u akuzativu) i neki prijetazni glagoli nikad se ne koriste u pasivu.

— *progresivno pasivna* (progressive passive) označava istovremenost ili trajnost radnje u kojoj subjekt nije vršitelj radnje.

— *perfektivno pasivna* (perfect passive) označava radnju o kojoj se ima neko iskustvo, a u kojoj subjekt nije vršitelj radnje.

— *perfektivno progresivno pasivna* (perfect progressive passive) označava trajnost radnje o kojoj postoji neko iskustvo subjekta a u kojoj subjekt nije vršitelj radnje.

Svako od navedenih stajališta govornik može izraziti kao prošlo, sadašnje ili modalno.

Svaka kombinacija glagola koristi se određenim pomoćnim glagolom i osnovom ili određenim participom.

Dijagram 6.

Pomoći glagoli koji se koriste za tvorbu kombinacija

Modalna	Progresivna	Perfektivna	Pasivna
can	be	have	be
may			
shall			
will			
must, etc.			

Dijagram 7.

Participi koji se koriste za tvorbu kombinacija

Modalna ¹³	Progresivna	Perfektivna	Pasivna
	p. prezenta	p. prošli	p. prošli

¹³ Za tvorbu jednostavne modalne kombinacije ne koristi se ni jedan participski oblik, već osnova glagola. Te kombinacije uglavnom izražavaju 'ability', 'permission', 'volition', 'possibility'. Participi se koriste u kompleksnijim modalnim strukturama (progresivna, perfektivna i pasivna). Te kombinacije uglavnom izražavaju 'possibility', 'necessity' i 'prediction'.

Tablica glagolskih oblika izgleda ovako:

Tablica 1.

TABLICA GLAGOLSKIH OBLIKA

POINT OF VIEW	Group Form	1. PAST	2. PRESENT	3. MODAL ¹⁴	4. INFINITIVE	MEANING
A. »SIMPLE«	V + 0 V + ending modal + V	V -ed (irregular)	V + 0 V + -(e)s	modal + V	(to) V	occurrence of an action existence of a state
B. PROGRESSIVE	a required form of BE + V -ing	was/were + V -ing	am/are/is + V -ing	modal + be + V -ing	(to) be + V -ing	temporariness an action in progress
C. PERFECT	a required form of HAVE + past participle	had + past participle	have/has + past participle	modal + have + past participle	(to) have + past participle	regarded as experienced
D. PERFECT PROGRESSIVE	a required form of HAVE + been + V -ing	had + been + V -ing	have/has + been + V -ing	modal + have + been + V -ing	(to) have + been + V -ing	action in progress regarded as experienced
E. PASSIVE	a required form of BE + past participle	was/were + past participle	am/are/is + past participle	modal + be + past participle	(to) be + past participle	passive subject (optional agent)
F. PROGRESSIVE PASSIVE	a required form of BE + being + past participle	was/were + being + past participle	am/are/is + being + past participle	modal + be + being + past participle	(to) be + being + past participle	temporariness of action in progress passive subject
G. PERFECT PASSIVE	a required form of HAVE + been + past participle	had been + past participle	have/has + been + past participle	modal + have + been past participle	(to) have + been + past participle	action regarded as experienced passive subject
H. PERFECT PROGRESSIVE PASSIVE	a required form of HAVE + been being + past participle	had been + being past participle	have/has + been being + past participle	modal + have + been being + past participle	(to) have + been being + past participle (?)	action in progress regarded as experienced passive subject

¹⁴ Značenje modalnih kombinacija bitno ovisi o značenju upotrijebljenog modalnog glagola. Jednostavni modalni oblici (modal + glagolska osnova) izražavaju 'ability', 'permission', 'volition' ('will, would'), 'possibility'. Drugi član modalnog para, osim 'past tense' funkcije, izražava veću obazrivost, ljubaznost ili nesigurnost.

Za potrebe nastave tablica se može vrlo jednostavno prilagoditi (ispuštanjem oblika) različitim stupnjevima učenja i situacijama, pa se može napraviti odgovarajuća skraćena verzija tablice glagolskih oblika ili se mogu ostaviti praznine da ih studenti ispune.

Tablica 2.

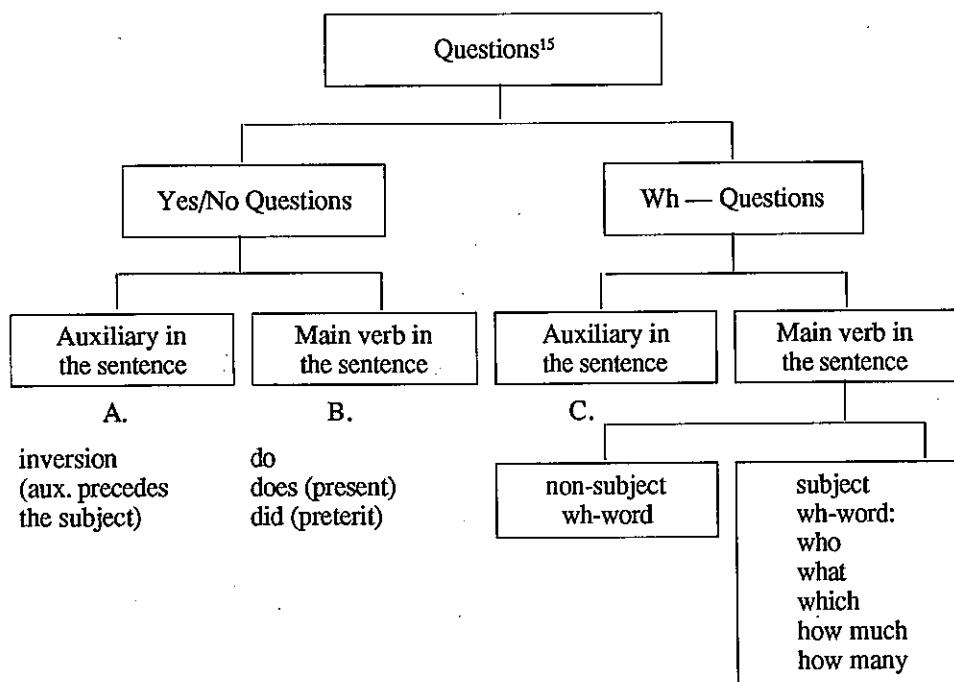
SKRAĆENA VERZIJA TABLICE GLAGOLSKIH OBLIKA

POINT OF VIEW	»SIMPLE«	PROGRESSIVE	PERFECT	PASSIVE
FORM GROUP	V + O V + ending MODAL + V	a required form of BE + V -ing	a required form of HAVE + past participle	a required form of BE + past participle
PAST	V -ed (irregular)	<i>was/were</i> + V -ing	<i>had</i> + past participle	<i>was/were</i> + past participle
PRESENT	V + O V + -(e)s	<i>am/are/is</i> + V -ing	<i>have/has</i> + past participle	<i>am/are/is</i> + past participle
MODAL	modal + V	modal + <i>be</i> + V -ing	modal + <i>have</i> + past participle	modal + <i>be</i> + past participle
MEANING	occurrence of an action existence of a state	temporariness an action in progress	regarded as experienced	passive subject (optional agent)

Postavljanje pitanja

Sažeto se pravila o postavljanju pitanja mogu podijeliti u dvije grupe. S da/ne pitanjima provjerava se valjanost predikcije. Pitanje s upitnom riječju razjašnjava na što se pojam odnosi postavljanjem pitanja o određenim dijelovima rečenice. Pozornost studenta treba usmjeriti na oblike glagola u »pozitivnoj« ili »deklarativnoj« rečenici. Sažeto, pravila o postavljanju pitanja možemo prikazati ovako:

Dijagram 8.

Primjeri:

Is she here?

Can he come?

Have you seen him?

Do you live here?

Does she live here?

Did he live here?

C.

Where is he?

What is he doing?

Why can't he come?

What is on the table?

'who' + -(e)s

form of the verb

used when

referring to subject

E.

D.

Where does he live?

What does he do?

Who lives in Zagreb?

What lies on the

table?

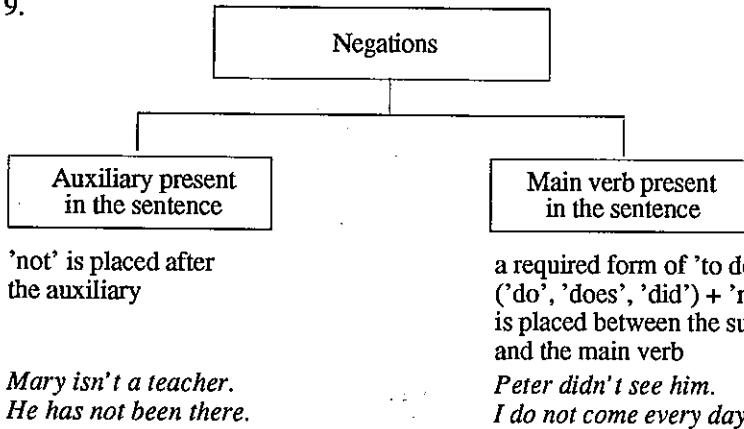
What happened yesterday?

Niječni oblici

Važna grupa pravila koja se odnose na tvorbu niječnog oblika u engleskom jeziku prikazana je u dijagramu. Negacija odbacuje valjanost predikcije »pozitivne« ili »deklarativne« rečenice. Pozornost je opet na glagolskom obliku u toj rečenici i sažeto su prikazana pravila za odbacivanje takve izjave.

¹⁵ Potrebno je objasniti da postoje i podgrupe pitanja 'tag questions' i 'polite questions', kao i način njihova korištenja.

Dijagram 9.

Obuhvaćajući pravila izražena u tablicama i dijagramima koji se odnose na postavljanje pitanja i negacije, može se sastaviti tablica primjera glagolskih oblika.

Tablica 3.

PRIMJERI GLAGOLSKIH OBLIKA

Group Point of view \ Group	1. PAST	2. PRESENT	3. MODAL	4. INFINITIVE ¹⁶
A. »SIMPLE«	I asked Did I ask? I did not ask.	I ask./He asks. Do I ask?/Does he ask? I do not ask. / He does not ask.	I must ask. Must I ask? I must not ask.	(to) ask
B. PROGRESSIVE	I was asking. Was I asking? I was not asking.	I am asking. Am I asking? I am not asking.	I must be asking. Must I be asking? I must not be asking.	(to) be asking
C. PERFECT	I had asked. Had I asked? I had not asked.	I have asked. Have I asked? I have not asked.	I must have asked. Must I have asked? I must not have asked.	(to) have asked
D. PERFECT PROGRESSIVE	I had been asking. Had I been asking? I had not been asking.	I have been asking. Have I been asking? I have not been asking.	I must have been asking. Must I have been asking? I must not have been asking.	(to) have been asking
E. PASSIVE	I was asked. Was I asked? I was not asked.	I am asked. Am I asked? I am not asked.	I must be asked. Must I be asked? I must not be asked.	(to) be asked
F. PROGRESSIVE PASSIVE	I was being asked. Was I being asked? I was not being asked.	I am being asked. Am I being asked? I am not being asked.	I must be being asked. Must I be being asked? I must not be being asked.	(to) be being asked

¹⁶ Za infinitivne oblike vidjeti primjere upotrebe u dijagramu 2.1. (Infinitivni oblici najčešće se koriste u infinitivnim rečenicama ili klauzama radi sažimanja izraza.)

Group Point of view	1. PAST	2. PRESENT	3. MODAL	4. INFINITIVE ¹⁶
G. PERFECT PASSIVE	I had been asked. Had I been asked? I had not been asked.	I have been asked. Have I been asked? I have not been asked.	I must have been asked. Must I have been asked? I must not have been asked.	(to) have been asked
H. PERFECT PROGRESSIVE PASSIVE	I had been being asked. Had I been being asked? I had not been being asked.	I have been being asked. Have I been being asked? I have not been being asked.	I must have been being asked. Must I have been being asked? I must not have been being asked.	(to) have been being asked

Koliko ćemo informacija staviti na raspolaganje onima koji uče engleski jezik ovisi o stupnju njihova predznanja, intenzitetu nastave i dobi.

Razloživši sustav glagolskih oblika na predloženi način dajemo studentima mogućnost uviđanja pravila o tvorbi i funkcioniranja glagolskih oblika prema dosljednim pravilima te njihova međusobnog odnosa.

Tablice i dijagrami predstavljaju pomagala koja studenti koriste sve dok temeljito ne usvoje oblike i njihove funkcije.

LITERATURA

- Gačić, M. (1985): *Istraživanje leksike jezika struke*. Filozofski fakultet, Zagreb.
- Gačić, M. (1992): *A Verb-Form Story*. »ELT Forum«, Vol 30, No. 2, April.
- Gačić, M. (1992): *English Grammar in Criminal Justice Studies*. MUPRH, Zagreb.
- Quirk, R. (1974): *A University Grammar of English*. Longman, London.
- Wilkins, D. A. (1972): *Linguistics in Language Teaching*. Edward Arnold, London.
- Zandwort, R. W. (1966): *A Handbook of English Grammar*. Longmans, Green and Co., London.

ON VERB FORMS IN ENGLISH

Summary

The author presents verb forms in English through figures and tables. Following the functional duality of verbs (lexical or main and auxiliary) and analyzing their basic forms she perceives problems in traditional notions of tense and time. Instead of traditional time division into past, present and future using terms past, present, modal (which covers all three notions of traditional division, and future is only one of the modal forms) and infinitive, a pattern of presenting of verb forms in English is suggested.

Instead of the expression 'tense' the author suggests using the expression *point of view* of the speaker or writer (which can be 'simple', 'progressive', 'perfective', 'perfect progressive', 'passive', 'progressive passive', 'perfect passive' and 'perfect progressive passive').

These divisions enable devising of a table of verb forms in English in which rules of formation for each form are given and basic meaning of each group is suggested, which shows to students the internal logic of verb forms.